DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

GENUINO ET SIMPLICISSIMO DOLORIS PODAGRICI REMEDIO,

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,

ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE,

ET RELIQUA,

IN ILLUSTRI FRIDERICIANA

GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO,

MED. D. PHIL. NAT. P. P. O. MED. ELECT. AULICO COLLEG. MEDICI h. t. DECANO,

DN. PATRONO, ET PROMOTORE ÆTATEM COLENDO,

PRO LICENTIA

Summos in Medicina Honores, insignia ac Privilegia Doctoralia rite consequendi,

A. diem VI. Nov. M. DC. XCVII.

H. L. Q. C.

Publicæ Eruditorum censuræ submittit

STEPHANUS KIRALY,

Debrecino Ungarus.

HALÆ MAGDEB. LITERIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
De
GENUINO ET SIMPLICISSIMO DOLORIS PODAGRICI REMEDIO.

§. I.

Ihil naturæ humanæ tam abominabile atque ærumnosum, nihil tam difficile quam diuturnos & diros sustinere dolores, quorum sæpius tanta vis est, ut cum corpore mentem in functionibus suis disturbent, ipsique non minimam intendant pernitiem. Ex sævissimis autem primas videtur tenere ille qui articulos torquet, propter quem memoriæ mandatum multos fuisse qui præ intolerantia filum vitæ sibi præscinderunt. Quid autem vulgarius, quid Princeps hujus mundi, divites & præcipuos viros magis affligere & vexare solet, quam dicti doloris sævitia. Quanto conatu atque industria pro molestissimo hoc hospite avertendo quæsita & excogitata

hactenus sunt remedia. Tot ferme podagricorum pro- stant arcana atque pharmaca, quot sunt qui ex hoc morbo laborant individua, ut ingens subrepat tædium tantam remediorum sylvam adversus unum morbum recensere. Equidem est Chemiatrorum contentio in hoc probanda, quod variis auxiliis ægrotantium fastidia sublevare fuerint annisi; ast nisi verum dissimulare velimus, neutiquam respondent omnia huc usque in medium producta expectationi, sed pleraque inflant spem hominum postea autem destituunt, adeo ut ægerrime sanescant illi quorum artus semel occupavit dictus morbus. Cum autem mecum paulo exquisitus expenderem genesin & nativitatem hujus affectus, & quare tam pertinaciter remediorum vim eludat atque contemnat, deprehendi spem sanationis, modo non penitus sit consummata minime esse abjiciendam, sed restare adhuc probatissimum idque simplicissimum remedium, & ob id a Medicorum filiis ipsisque ægrotantibus, quorum ingenio minus arridet, repudiatum parvique æstimatum. Id autem ut verbo me expediam & statim in limine curiosorum expleam desiderium, Physico-morale est, & temperantia vitæque sobrietas nuncupatur. Hæc mea sententia optima & tutissima medicatrix & præservatrix, hujus affectus est, hæc asperitatem hujus morbi complurium exemplo non modo lenit & mitigat, verum & vincit planeque avertit, nisi res omnis ratione naturæ ægrotantis & vehementiæ morbi sit conclamata. Placet autem paulo fusius hæc omnia exquirere & in præsentia paulo accuratius determinare, in quo natura atque ingenium versetur hujus morbi; quinam ortus ac causæ ejus sint & a quibus foveatur ac susten-

stentetur; & quo pacto commendata hæc medicina proficere & omne fere punctum absolvere queat. Deus T. O. M. ex alto assistat nostris conatibus.

§. II.

Ut autem scopum nostrum rite attingamus, & assertionis nostræ veritas eo clarius eniteat res poscere videtur paulo distinctius exponere, cujus naturæ indolis ac temperamenti potissimum sint illi, & qua vitæ ratione utantur, quos dolor exercet podagricus. Primum autem huic morbo obnoxii sunt maxime qui tenerioris complexionis, habitus corporis mollioris ac spongiosioris sunt, juvenes, viri, succi pleni, temperamenti sanguinei, vel sanguineo pituitosi, hoc est qui copiosum & tenuem sanguinem in parvis ast innumeris vasculis fovent. Utplurimum solent esse ingenio hilares & acuti, veneris appetentes & affectibus dediti, qui dulcibus delectantur nec laboribus gravioribus asveti. Unde volupe viventium morbus antiquitus etiam putatus hic morborum τυραννικότατός est, diætæque plerumque vitiosæ proles, hinc plebei rustici & pauperes & qui duro labore membra exercent & victu simplici utuntur raro vel nunquam cum molestissimo hoc morbo conflictantur. Porro fæminæ quia a luxu & libidine magis sunt alienæ, nec diæta adeo ut viri abutuntur, a podagra sunt immunes ipso Hipp. *teste lib. 6. aph. 29.* nisi luxu etiam diffluant & ex imminuta menstrua purgatione sentina superfluorum & corruptorum humorum ansam huic morbo præbeat. Eunuchi & pueri eodem Hipp. assentiente *l. 6. Aph. 28. 30.* ex podagra non laborant, quoniam extra veneris usum sunt, sed succi nativi plena

omnia eorum vaſa ſunt. Dantur tamen exempla licet pauca ubi etiam pueri podagra afflicti fuerunt, ubi nimirum a Parentum ſemine illa nata fuit, & maxime cum lue venerea contaminati fuere. Et Müllerus in *oper. pag.* *648.* refert, ſe nobilem curaſſe juvenem qui ab ineunte ætate ſæpius correptus fuit podagra, quoniam Parens ejus in ipſo paroxyſmo eum genuerat; ex podagricis enim juxtà Galenum & Hippocratem ipſaque experientia teſte fiunt podagrici. Quare ſcite dixit Plutarchus: expedire ut ſtatim podagricorum filii curentur, ne fiant podagrici. Ulterius podagrici ſolent eſſe hypochondriaci nephritici & qui ex ventriculi imbecillitate viriumque debilitate laborant; unde quæcunque naturæ vires frangere & debilitare ſolent podagræ generationi velificantur.

§. III.

Jam autem quod attinet ipſius podagrici doloris geneſin, non niſi ex fractis naturæ viribus, debilitato viſcerum atque articulorum tono, imminutaque ſanguinis chylique ſpiritualcentia originem ſuam trahit. Nihil autem magis labefactare robur partium ſolidarum, nec non æquabilem temperiem ac motum ſpirituum atque humorum deſtruere aptum eſt quam deſidia, generoſi vini potatio, veneris abuſus, iracundia & quæ ſunt generis alia. Quomodo autem hæc noceant & corpori infenſa ſint, & podagricum malum exſuſcitent, paucis ſic complecti placet. Podagra ſpasmus ſumme dolorificus eſt excitatus in membranis ac ligamentis nerveo tendinoſis, qui articulos firmant atque in muſculorum tendinibus qui juxta juncturas abundant. Subjectum doloris

ris eſt ſpiritus quo perfuſæ ſunt ipſæ membranæ, quique ex ſanguine vitali & nervorum fluido invicem commixto originem ſuam nanciſcitur. Hic a Deo ſic congenita efficacia ſua motum irregularem a vitio fluidi ipſi impreſſum perſentit. Quapropter quo major ſpirituum copia, quo major ipſorum rigor atque actuatio, & nocentis humoris vis atque impetus gravior, eo impetuoſior ſpirituum motus graviorque ſenſatio atque affectio oboritur. Et inde facile conſtat ratio, quare juvenes & qui robore ac vigore ſpirituum pollent acerbiores ac duriores paroxysmos, breviores tamen ipſis frigidis imbecillibus ac ſenibus experiantur, qui mitiores aſt diuturniores patiuntur. Unde perpulchre ſcribit *Pechlinus Obſ. 25.* nonnullos eſſe arthriticos qui per multas ſeptimanas & ſæpe per annum podagra detinentur, cum nulla alia ſymptomata infeſtiora habent quam membrorum ἀκρατείαν appetitum proſtratum, ſitim inexhauſtam, & noctes diesque inſomnes, ceſſante ſcilicet paulatim ſpirituum vigore.

§. IV.

Cum itaque ſpiritus a cauſa lancinante & irritante in impetuoſum atque diſcurſivum in anguſtiſſimis membranarum tubulis motum concitantur, moleſtiſſima tenſio, diſtractio & continui ſolutio exſurgit, ſub qua tenſione conſtrictio & coanguſtatio vicinarum partium fit. Quare invadente dolore pori cutis anguſtantur, influxus ſanguinis & refluxus debitus impeditur, ſudor ac tranſpiratio nunc cohibetur nunc augetur, membrum rigore ac rubore concutitur, venæ diſparent, & valde ſenſibilis in parte affecta diſtenſio & diſtractio percipitur concomitante æſtu, rubore & ſubſequente tumore

Spa-

Spasmus autem hic non tantum in afflicta parte incipit & subsistit sed ulterius serpit inque consensum trahit alias eximioque sensu præditas internas partes, quæ simili spasmo affectæ varia producunt symptomata. Unde non ignota potest esse ratio, quare frequens oscitatio, flatuum descensus per femoris carnes, horipilatio per dorsum ac lumbos febriculosus pulsus, præcordiorum anxietas, somni inquietudo, torpor atque vermiculatio articulorum, in suris quasi convulsio, cibi fastidium, nausea, vomitus ubi imminet paroxysmus vel jam præsens est, ægros infestet, quæ omnia ex spasmodica constrictione & inde resultante sanguinis motione non possunt non originem suam repetere. Adde quod podagra in alios morbos spasmodicos facile terminetur, uti in nephritidem, colicam; & hi vice versa sæpius in podagram abeant. Trincavellius *lib. 10. c. 1.* scribit se vidisse dolores in ventriculo concentratos desiisse in articulares. Quinimo observatum est coli vel calculi dolores supervenientes podagræ sedasse eam. Retulit mihi Excell. Dn. Præses se annotasse in podagrico generoso supervenientem quartanam ipsa podagra discedente. Item alibi quoque observatum fuit, podagræ quartanam succedentem illam e medio sustulisse: Quod autem in febribus intermittentibus contingere solita phænomena spasmo debeantur, haud ignotum esse poterit.

§. V.

Ut autem eo melius intelligatur sub spasmodicis affectionibus ludere morbum hunc suas tragædias, attendi velim a suppresso nimis cito podagrico insultu per inviscantia poros & nociva topica, intro sic vergente materia vitiosa, pathemata subsequi, quæ non nisi a violen-

lento & molestissimo partium internarum spasmo deduci possunt: Ita a podagra recedente ad interiora observata fuit colica vehementissima, urinæ suppressio, vid. *Eph. Germ. dec. II. anno VI. observ. 2. Dec. I. anno VI. obs. 208.* quæ refert asthma, Epilepsiam & colicam inde exortam. Sic quoque Welschius *dec. II. obs. med. II.* convulsionem lethalem, dyspnœam, palpitationem cordis, lipothymias cum subsequente epilepsia & apoplexia lethali notavit. Et Simon Pauli in Quadrip. Bot. recenset, non minus ex antiquis Aretheus lib. II. de diuturnitate c. XII. multis in hydropicum morbum, quibusdam in asthma concedere podagram immedicabili successione scribit. Postremo confirmat sententiam nostram ipsa ratio medendi pathematibus podagricorum, quæ maxime consistit in compescendis & sistendis tam per interna quam externa remedia molestissimis partium spasmis.

§. VI.

Exposita sic indole podagræ, quæ in spasmo dolorifico, omnium ferme symptomatum parente consistit, excutiendum ulterius remanet, quænam hujus effectus causa, & in quibusnam partibus genesis mali existat. Medicorum recentiores ferme omnes in hac sententia videntur convenire, podagram morbum esse metasticum salinum a collectione salis fluidi acris stimulantis intra membranas ac ligamenta articulovum enatum. Cujus generis autem ac ingenii illud sal sit, dissentire videntur. Alii acidum, alii sal tenue corrosivum biliosum, alii austerum & stypticum principium incu-

B sant,

sant. Nos purum & sibi relictum acidum in animantium corporibus vix reperiri existimantes, tartareum illud esse asserimus, ita tamen, ut acidum quoad figuram suam scindentem spiculatam, haud secus ac in Tartaro, prædominetur. Interim tamen non negamus, pro diversitate morbi atque ægrotantium majori volatili acridine biliosa, vel etiam austeritate styptica terrea illud esse imbutum; unde etiam arthritis variat, & volatilis vel fixus exurgit dolor magis vel minus ardore atque inflammatione infensus. Multa autem sunt, quæ peccantem materiam tartareæ indolis esse evincunt. Etenim experientia compertum est, hypochondriacos & calculosæ dispositionis ut plurimum evadere podagricos, & vice versa, ita ut affectus hi invicem sororientur, & unus in alterum facile abeat. Serum autem in dictis morbis tarterea salsedine imbutum esse, nemo qui gnarus rerum medicarum est, ibit inficias. Accedit, quod in consummata arthritide vel Ischiatide ligamenta juncturarum erosa a sabulo tartareo ibi subsistente reperta in sectionibus fuerint. Quin imo tophacea materia, quæ intra articulos in consummata ac frigida podagra copiose quandoque reperitur atque eximitur, manifestissime naturam tartarei salis, quod ex acido & copiosa terra conflatum sit, demonstrat. Ita *Kerckringius* sub examine chemico ex ejusmodi tophis & materia podagrica, elicuit spiritum quendam inter spiritum tartari & salis ammoniaci quodammodo medium, acidiorem nimirum illo; hoc vero mitiorem: & oleum, oleo tartari colore fœtore & consistentia in omnibus simile: nec non sal ex capite mortuo extraxit, quod ab eodem

sale

ſale tartari parum abludebat, niſi quod ſapore quodam extraneo infeſtus, ingratam quandam pariebat nauſeam. vid. *ſpicil. anat. obſ. 28.* Sic obſervatum quoque fuit ab auctoribus, podagricorum excrementa nimirum ſputum, urinam, ſudorem collecta, prævia evaporatione, præbuiſſe materiæ candeſcentis concretæ in tartari conſiſtentiam, inſignem copiam vid. *Pechlinum obſerv. 25. & Kerckringium l. c.* Notavi in viro generoſo, qui ſubinde podagra divexari ſolet, ſequentia: hic paroxyſmum imminentem præſentire ſolet maxime ex colore annuli, quem digito gerit ex mercurio mediante venere ac tutia confecti, qui aliquot dies ante paroxyſmum & per totum morbi curſum livorem ac nigredinem contrahit, qui ſponte tandem deſinit priſtino redeunte colore ſub declinationis tempus. Id quod curioſum phænomenon mea ſententia effluviis tartareo acidis per tranſpirationem prodeuntibus adſcribendum venit. Taceo materiam in articulis podagricorum collectam, & quandoque veſicatoriorum vel aliorum remediorum uſu affluentem, ſumme corroſivam ipſo ſenſu teſte naturam præ ſe ferre. Confirmare inter alia præſentiam tartarei fluidi ſalis in podagricis videtur nimia potatio vinorum tartareo talismodi ſucco ſcatentium, quæ podagram generare ſolent frequentiſſime; item nimia ciborum appetentia & voracitas maxime ante tempus invaſionis, quæ ſine dubio lymphæ acidæ abundanti in ſalivali & gaſtrico fluido debetur.

§. VII.

Congreditur autem tartareum hoc ſal cum muci-

laginoſo ac pingvi, quo articuli & juncturæ omnes gaudent rore ac glutine, quod ſecundum naturam inſipidum, oſſa juncturas tendinesque lævigare & obducere ſolet. Notabile enim eſt, ſub membranoſo ligamento, quo articuli firmari ſolent exſtare tunicam mere glanduloſam ac veſiculoſam, in quam terminantur maxime in homine multæ vaſorum ſanguiferorum ramificationes, hæcque tunica, propter laxitatem ſuam minime inſervit oſſium conjunctioni, ſed mucilaginem certam inſtar ovi albuminis, licet non ſemper adeo claram & limpidam ſecernit. Præterea in ipſo articulorum cavo exſtant quoque eximiæ magnitudinis corpora glanduloſa pinguedine obſita, quæ ſimilem mucilaginem a copioſis ſanguinis vaſculis ibi ſecernunt ad lubricandas juncturas ipſasque ab incaleſcentia & atritione conſervandas, uti copioſe pariter ac ſolide id deduxit celebris Anglus Clopten Havers. *in oſteologia.* De hoc ipſo glutine articulorum jam dudum *divus* Hipp. *in lib. de locis in homine*, ſententia pronunciavit: *Humidum nativum articulorum ubi male valent, male habent articuli; ubi bene, & ipſi articuli.* Quotiescunque itaque materia acris tartarea in ſanguine ſuperabundans ſimul deſcendit per dictarum glandularum poros nimis laxatos ad ipſos articulos, non modo coagulum mucilaginis efficit, quod difficilius poſtea reſolvitur vel etiam copia in gypſeum corpus tandem convertitur, verum & intra ſubtiliſſimi ſenſus membranas incarcerata propter anguſtiſſimas vias, minus commode propellitur vel evaporat, ſed deteſtabiles cruciatus in parte affecta ſuſcitat: cujus ſæpius tanta eſt ſubtilitas ut omnia quantumvis leniter admota tegumenta vel medicamen-

camen-

camenta, officioſamque manum vel e longinquo reformidet. Attentione dignum eſt, nihil magis mucilaginem articulorum deſtruere atque coagulare, quam acidum tartareum ſal lenius v. g. acetum vini, vel vinum rubellum album, neque tantam mutationem atque coagulationem ipſi inducere aliud potens, uti oleum vitrioli &c. ſicuti id variis experimentis clariſſime demonſtravit Clopton Havers *l. c. p. 257.* evidenti ſcilicet documento, vina tartarea aptiſſima eſſe ad procurandos paroxyſmos arthriticos, ubi tonus glandularum debilitatus eſt & patiens aliquam ad hunc affectum diſpoſitionem habet.

§. VIII.

Quamobrem autem tartarea illa nociva ſanies potiſſimum deſcendat ad articulos & quidem pedum, plures diſcrepantes afferri poſſent rationes. Non autem hic illorum quadrat ſententia, qui, uti in aliis præter naturam evenientibus faciunt ſecretionibus ſic quoque hanc naturæ beneficio adſcribunt, quaſi ipſa ex ſingulari conſilio, arbitrio & providentia ad alios morbos avertendos ceu præſes corporis heterogeneum dejiciat ad haſce partes. Minus enim benignum eſt ad ſenſibiliſſimas & anguſtiſſimas partes ubi maximi cruciatus fiunt emittere peccantem materiam, cum aliæ adſint, ubi non tanta doloris atrocitas metuenda: & magis providentia bonitas & cura dicenda eſſet, ſi jam dum ab initio prohiberet, ne tale quid generetur, vel ſi quid peccet aut error quidam committatur, non ſtatim ille ærumnoſo dolore, qui graviſſimorum ſymptomatum parens & cauſa eſt, expiaretur; Sed ſtatuendum potius exiſtimo, ſalia

 pe-

peregrina in humoribus præter naturam collecta & ex imbecillitate viſcerum ac robore virium deficiente non ſecreta per ordinaria emunctoria, à lympha & ſero ſangvinis ob texturam ejus tenuem poroſitatemque imbibi atque abſorberi, ſicque ad tunicas glanduloſas totius corporis glandulasque conglomeratas ipſo cum vehiculo lymphæ advehi, modo ſemper glandularum talis adſit diſpoſitio qua admitti queant. Quare ratio amplius ignota eſſe non poteſt, quam ob rem laſſitudo, gravitas membrorum, rigor, horripilatio, anxietas præcordialis, phlogoſes, oſcitatio, æſtus corporis cum pulſu celeri, nauſea, vomitus præcedant paroxyſmos arthriticos & eos comitentur: Item quare ex una in alteram partem vagabunda materia, niſi qualitas ejus renuat, oberret, & per cutis ſpiracula ſi ejus evaporatio per aerem frigidum vel repellentia impediatur, intro vergens, diarrhæam, vomitum, colicam palpitationem cordis excitet. Quod autem materia peccans non intra omnes articulos, mediante tunica glanduloſa ſeparetur, ſed quandoque certis in partibus tantum, uti in chiragra, podagra & iſchiatica affectione, id debilitati hujus partis, & tono glandularum deſtructo adſcribandum eſt: Quod ad pedes deſcendat, hæc ratio eſſe videtur, quoniam naturalis harum partium tonus ac vigor multum læditur per frigus, quod pedes magis experiuntur; deinde a calceorum preſſione ac ſtrictura frequentius offenduntur. Accedit, quod tardior & lentior per partes extremas & anguſtiſſimas, item pedis ob poſituram perpendicularem, lymphæ ac humorum ſit circulatio ac motus. Unde humorum ſtaſes & diſtenſiones præter naturam ibi

ibi frequentiores : Supereſt adhuc una ratio & quidem præcipua, ſcilicet quando pedes dolor affligit, cogimur quieſcere, ne deterius fiat malum ; quies autem ulterius nocet, cum humores ob motum ceſſantem, ibi magis tenentur ſubſiſtere & imbecillitatem augere. Ita edocemur familiari exemplo, quando pedem diu in uno ſitu tenemus, vermiculationis ſenſum oboriri. Vocanda huc quoque eſt in auxilium, nativa pedum imbecillitas a parentibus podagricis contracta, quæ partim in ſpirituaſcentia humorum deficiente, & inde reſultante partium ſolidarum maxime extremarum debilitate, vel in ipſa prava textura & conformatione, & pororum diſpoſitione partium harum conſiſtit. Idem obtinet in aliis artubus, quos occupare ſolet dictus dolor arthriticus.

§. IX.

Ex hiſce adductis facile apparere poteſt, quid ſtatuendum ſit de illorum ſententia, qui fermentum quoddam podagricum in articulis ſtabulari putant, vel membra digeſtivo ſuo naturali defraudata eſſe dicunt in noſtro affectu. Unde vero maligni hujus tartarei ſucci in humoribus proveniat copia, ulterius venit examinandum. Veteres pariter ac recentiores inculpare ſolent vitia digeſtionis primæ ac ſecundæ, ut inde partes ſolidæ luant ſuam pœnam. Alii, uti Helmontius & Sydenham ſolam ventriculi imbecillitatem & coctionem læſam accuſant, qua cruditates chyli parum in ſangvine correctæ in corporis ſphæra ac habitu remanent. Quidam naturæ robur deſtructum & enervatas vires cauſam eſſe aſſerunt,

runt. Si rem rite expendimus parum hi omnes inter se dissentiunt, modo ante sufficienter explicatum sit, quid per hæc supra dicta intelligatur. Nos spiritualscentiam sangvinis & humorum imminutam in causa esse pronunciamus, quare tam impuræ excrementitiæ sordes accumulentur in corpore nostro. Etenim subtilissimæ partes sangvinis si deficiunt & subjugatæ sunt, prædominium nactis terrestribus, fixis, mucilaginosis, immobilibus partibus, debita sangvinis motio tam per circulum quam intestina ab æquilibrio deflectit, sangvinis fit crassities ac densitas, calor nativus imminuitur, angustæ emunctoriorum ac viscerum viæ obstipantur, unde non possunt non per congrua sua secretoria evacuari solita excrementa remorari: quæ sanitati & vitæ insidias struunt. Motus enim est, qui vitam conservat, qui elementa sangvinis intime unit, humores in fluiditate conservat a putredine & corruptela dum heterogeneas separat, homogeneas defendit & conservat. Motus autem hic deficit, deficientibus partibus subtilissimis, mobilissimis & admodum divisis, sulphureis, æthereis, uno verbo spirituosis.

§. X.

Unde autem harum particularum defectus repetendus sit paucis explanabimus. Evenit autem illud ipsum duplici ratione, dum vel quidam immediate subducuntur corpori spiritus, qui tamen ipsi præesse & corpus regere debebant; vel quando variis de causis impeditur illorum generatio. Primum autem subtrahit spiritus & subducit nervis suum genium immoderata venus. Semen delibatissimæ & spirituosæ lymphæ ac

san-

sangvinis soboles est, quæ si intemperantius exhauritur, non potest fieri, quin mirifice debilitentur partes fluidæ ratione vigoris subtilitatis & intestinæ motionis; tum & solidæ ratione toni & roboris sui, quibus destructis, sangvinis etiam circulatio & depuratio non legitimo procedit modo. Unde jam apparet aphorismorum Hippocr. in initio dissertationis nostræ allegatorum veritas, quare nimirum pueri, mulieres & evnuchi non facile patiantur podagram.

Poetis podagra Bacchi & veneris dicitur filia. Hinc antiqui versus

E solvi lumba venere, solvi lumboque
Baccho creata est solvi lumba chiragra,

Et latini Poetæ versus:

Ut Venus enervat vires, sic copia vini,
Et tentat gressus debilitatque pedes.

Notabile autem hic est, quod arthritis & abusu veneris sæpius unice suam originem petat & quod omnes arthritici & podagrici propter sal illud tenerum stimulans in lympha & sangvine contentum ad venerem præ aliis magis sint proclives, adeoque magis magisque enervando vires malum contumacius reddant. Præterea spiritus corporis nostri motores non parum invertit & nervis debilitatem addit vini & maxime genorosi vel etiam tartarei acidi largior potus, utpote partes vini sulphureæ nimis celeriter per venas rapiuntur ad caput subeuntque poros nervorum & spiritibus sese associant, quorum crasin ob cruditatem & heterogeneam indolem suam valde invertunt ut munere suo in regendis machinæ artubus defungi minus recte queant. Ex-

perientia multiplici deprehensum est, nihil plus tartareæ illius, aut quomodocunque appellare libet, materiæ arthritidi generandæ aptæ obtinere quam vinum; quæ etsi in corporibus quibusdam sequesteretur, tamen in illis, quæ viscerum debilitate laborant, servatur atque accumulatur in sangvine. Datur tamen vinorum magna diversitas. Quæ enim in arenosis terris proveniunt, minus materiæ ejusmodi tartareæ continent. Dixit Wepferus *dec. 1. a. 2. 39.* raros apud Schaffhusanos esse podagricos & calculosos, neque convulsivos motus frequentes & potissimum id fieri a vino rubello salubri. Sic etiam memini Jenæ, quamvis ab incolis ejus loci satis liberaliter bibantur vina vernacula, non tamen multos ibi esse podagricos. Contra observatum fuit, quæ in terra pingui argillosa & limosa proveniunt ad fovendam podagram esse paratissima; cuius generis sunt Bohemica, Hungarica Austriaca &c. Neq; obstat, vina magnam quantitatem tartari terristis, qui sæpius vias urinarias magis detergit, possidere, utut in podagra progignenda minoris efficaciæ sint aliis, quæ talem quantitatem non complectuntur, sed forsitan subtiliori ac penetrantiori acido, qui cum succis vitalibus facillimam init copulam instructa sunt. Sic vini Tocaviensis mens. IV. destillatæ vix drachmam semis, totidem autem Rhenani ad minimum drachmas qvinque elargiuntur. Multo magis autem talia vina nocent si ad ebrietatem usque ingurgitantur, quo spirituum & vigor naturalis magis extingvitur ut deinde viscerum tono debilitato minus commode illa, quæ in vinis nociva atque pernitiosa sunt excludi queant. Ulterius genus nervosum valde debilitat, & ad affectum nostrum viam sternit intemperantia affectu-

ctuum. Hi enim immediate pervertendo spirituum schesin & motum naturalem turbas maximas in corpore ratione mixturæ sanguinis & motus ejus concitare apti sunt. Quorsum referre etiam liceat nimias & attentas meditationes & haud interruptas curas sollicitudines præsertim & studiorum intemperies, in debilibus subjectis hinc eruditorum etiam morbus est. Hæc enim spiritus consumunt & necessarias corpori subfurantur vires & evocato e ventriculo ad laborantis cerebri subsidium igne cruditates accumulant, quæ obstructiones viscerum & hypochondriacam affectionem nec non podagricam producunt.

§. XI.

Postmodum ulterius ad spirituum defectum, torpidiorem sanguinem, ac lympham, cruditatum accumulationem tribuit nimia intemperantia in edendo seu voracitas. Quandoquidem cibus nimius præcipue viscidus non facile resolubilis gravis ventriculo est, vires premit, in rudem facessit chylum, crudum & crassum procreat sanguinem; hinc intemperies, hinc obstructio, hinc plethora; quæ vitia gravissimorum morborum causæ antecedentes continentesque fiunt. *Hippocrates* optime ait ubi cibus p. n. copiosius ingestus est, hic morbum facit. Proinde uti a multo oleo lucernæ flamma, sic a cibo copioso calor suffocatur nativus. Præterea solitorum exercitiorum intermissio, desidia aer crassus, frigidus, humidus, aquilonius generationi affectus nostri valde velificantur, quandoquidem crudum & vappescentem reddunt sanguinem, ejus spiritu ascentiam atque subtilitatem deprimunt, transpirationem &

ventilationem morantur, unde non potest non, quin excrementorum salsorum tartareorumq; magna fiat accumulatio. Ex Cratone refert *Sennertus* quam primum intus sudor detinetur aut inhibetur, maxime si consvetus fuerit, imminere paroxysmum podagricum. *Tachenius in tr. de M. principe. c. 72.* tradit excrementum consuetum inter pedum digitos non repertum paroxysmum instantem significare. Habitus autem corporis laxus & spongiosus qualis deprehenditur in sangvineo phlegmaticis ipsisque sanguineis multum facit ad productionem affectus nostri. Etenim sub tali habitu corporis sanguinis circulatio propter languentem tonum solidarum partium & venarũ copiam exiguitatemq; lentior & impeditior ad proventum cruditatum confert suũ symbolum. Referri itidem huc debent inque considerationem venire consuetarum evacuationum suppressiones seu sanguinis seu serii solennes podagræ illis esse consuescunt, quibus sanguis per hæmorrhoides antea expurgari solitus non stato tempore fluit vel si catarrhorum fons qui largiter alias fluxit obstructus. Ex quibus adductis caussis remotis expedit colligere, qua ratione intemperantiæ atque pravæ diætæ soboles sit podagra, & quare affectio hypochondriaca nephritica, arthrica magnam inter se alant affinitatem & arctissimo contineantur vinculo.

§. XII.

Quemadmodum autem remota causa sublata tollitur ipse affectus: ita quoq; si spiritualscentia deperdita restituitur, si cruditates humorum & solidarum partium obstructiones absumuntur: non tantum mitigatio doloris podagrici sed & plenaria sanatio expectanda est. Quocir-

circa ante omnia qui podagræ molestissimo dolore detinetur, & mitigationem vel sanationem ejus exoptat primum temperet sibi, quantum possibile est ab usu veneris maxime immoderatæ; & quam corporis languor & dolor subsequitur. Subito namque exhaurit subtiliores spiritus, caput debilitat, mentem ac sensus infirmat atque convellit. Secundo ab ebrietate, copiosa potatione vini & ingurgitatione liquorum inebriantium omni cura & studio sibi temperet, hoc pacto enim multi ab arthritide liberati sunt. *Trincavellus* scribit *de ratione curandi particulares humani corporis affectus l. 12. c. 11.* se novisse medicum Venetiis, qui cum non parum infestaretur a podagra & ad senium usque solum primum atque in quinquennium sibi vinum interdixisset, liber tandem ab omnibus iis molestiis ita evasit, ut amplius usque ad ultimum senium, imo ad mortem horum dolorum fieret expers. Refert *Solenander S. V. cons. 1.* Viduam quandam Hispanam cum usum vini quo tamen pro more gentis paucissimo & dilutissimo usa fuerat omisisset, podagra amplius non fuisse tentatam. Et plures talismodi historiæ notissimæ sunt eorum, qui vel in carcerem conjecti vel ad paupertatem pervenerunt & a vino abstinuerunt ab arthritide liberati sunt. Præstat itaque aquam puram & levem bibere quam vinum. Ex hydropotis enim nemo facile est, qui hunc in morbum prolabitur vid. Bruyerinus de re *cib. lib. 16. c. 3.* Schenck. *obs. l. 5.* Hermannus von Heyden, de Podagra *Pechlinus obs. p. 226.* At vero quamvis nonnullis podagricis vinum admodum sit infensum, negandum tamen non est, dari casus, ubi ventriculi quædam & intestinorum imbecilli-

tas a frigido humore orta adest, tunc ad virium refectionem admitti vinum debere, maxime si diluatur cum aqua & vetus excoctum optimæ notæ assumatur, & adhuc magis, si in consuetudinem abiit vini potatio, nec ad ejus usum ægrotans protinus sentiat incommodum, de qua re consuli potest *Pechlinus obs. 27.*

§. XIII.

Porro qui vitam a podagra immunem servare vel ejus dolores lenire atque mitigare intendit: temperet sibi ante omnino a multo cibo tam in paroxysmo quam extra morbi accessionem. Vere scribit Hippocrates: præcipuum sanitatis esse studium non satiari cibis & impigrum esse ad laborem. Sique profecto quid est, quod vitam servare potest a morbis diuturnis liberam, temperantia in victu est, hac enim alacritas & ingenio & corpori accedit. Consistit autem hæc temperantia in hoc, ut vel bis de die parum cibi assumamus nec plenarie satiemus appetitum, vel saltim semel de die & cœnam intermittamus. Quod mirifice commendat podagricis *Tackius p. 97. item Sydenhamius p. 579.* qui prandium saltim commendat, humoribus digerendis cum lectus solum sit dicatus. Multi inquit Tackius qui semel de die solum cibum assumsere, ad centum annos vixerunt. Præcipue autem in paroxysmis a cibo abstinendum est. Nam ejus accessio ipso *Hipp. teste* damno est: Eo enim tempore reflui sunt humores ad centrum corporis, unde opprimitur anxiaque evadit respiratio & aliena regio ab impuris succis incurritur. Si cibum tunc dederis, in impuritatem ille abit ac distento hypochondrio opprimitur pectus, unde anxia respiratio

&

& calor cordis major. *Valesius de Taranta in Medicinalibus obs.* refert, quendam, quotiescunque imminere paroxysmum sentiret, ab omni cibo & potu abstinuisse, & ita morbum præcavisse. Facile hinc apparet ratio, quare egeni raro sint podagrici, magis autem opulenti & voluptuosi & qui per multas horas mensis accumbunt & utriculi instar abdomen distendunt. De opulento quodam Germano *Schenkius apud Casp. de Rejes campis elys. q. 79.* tradit, qui cum otio deliciis luxuque circumflueret familiarem huic vitæ podagram, arthritidemque adeo miserabilem contraxerit, ut non nisi duobus suffultus adjutusque famulis promoveri loco posset, verum lapsis sensim rebus ad paupertatem redactus est tantam, ut & opibus destitueretur & famulis nec nisi frugalis mensa ad vitam suppeteret. Hæc fretus & paculatim ipse solus incedebat & a podagra prorsus deserebatur. Non incommode hinc *Petrarcha:* Si a podagra liberare cupis, aut pauper sis oportet, aut ut pauper vivas. Multos ab hac ægritudine liberasse traditur paupertas, vera defæcatrix corporum; quosdam vero frugalitas, quam voluntariam seu fictam & imaginariam paupertatem dixerim. Vidisti aliquos perpetua vini abstinentia curatos: ita fit dolore dolor clavus clavo pellitur, ut antiquo dicitur proverbio. Vix molestum aliquod sine molestia curatur, ut præterea autem hoc morbo cumque aliis multis pacem habeat, non baccho solum sed & veneri bellum indixisse profuerit. Quare

Vis te languentem curva relevare podagra
Quantumvis fueris dives, egere scias.

Refert Hieronymus multos fuisse qui cum podagra labo-

laborarunt ad paupertatem redactos tantemque liberatos.

§. XIV.

Postremo qui a cruciatibus podagricis liber esse cupit, sibi temperare debet ab omnibus gravioribus curis animi laboribus meditationibus & perturbationibus. Hæc enim elogio Sydenhamii ad dissolvendam spirituum, qui sunt digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad podagræ incrementum multum faciunt. Refert *Porphyrius* in vita *Plotini* quendam Regulum, cum captus esset pedibus sese ab omnibus curis abnegasse & a podagra fuisse liberatum. Tanti refert in hoc morbo vincendo animum quietum habere. Cæterum vero commendandus podagricis est labor ac motus, qui firmitudinem & robur partibus fœnerat, transpirationem promovet cruditates dissipat & ad totius corporis habitus immutationem aptissimus est. Elegantissime scribit *Hippocrates in l. 162. n. prorhæt.* curari podagricos posse juvenes in quibus nondum sunt facti calli, qui laborem amant, qui vivunt accurate & quorum alvus fluida est. Exercitium autem hoc non nimis sit vehemens sed moderatum quale est equitatio seu frequens vectio in curru, hanc merito cum *Nob. Sydenh.* omnibus aliis corporis motionibus præferimus.

§. XV.

Statutam hanc vivendi rationem si quis accurate tenere animum sumit, certe videbit tam efficax auxilium atque levamen quale a nullo medicamento expectari potest. Quoniam autem pauci reperiuntur, qui talismodi legibus se adstringi patiuntur in procinctu

ctu ratio est quare tam difficilis sanationis sit ipsa podagra. In principio ut plurimum solet negligi, nemo vult vexari podagra, accusant modo calceamenta, modo aliquod aliud impedimentum, ita ut vix quisque sibi persuadere possit, se habere podagram. Accedit etiam, quod a consveta vivendi ratione voluptatibus, ad quas natura ratione sanguinei temperamenti inclinant, non velint penitus, quamvis forsan ad tempus, si dolores urgent, abstinere, sed licentiose semper vivant, adeoque cum prima in herba facillime jugulari podagra queat, neglecta autem ferocior & pertinacior evadit, donec crebrioribus paroxysmis se invicem excipientibus sanguinis massa graviorem sibi contrahat discrasiam & immedicabilem vappescentiam, ut, concurrente simul dispositione hereditaria, facile in tophaceam & consummatam degeneret, de qua Poeta canit.

Solvere nodosam nescit Medicina Podagram.

Ratio quare paroxysmi podagrici tam longum tempus sæpe infestent dolore suo hæc est: profundius latitat materia vitiosa intra ipsas membranas ac ligamenta articulorum, quæ angustissimos poros habent, & ex arctissime connexis fibris contexta sunt, unde materiæ vitiosa correctio & evaporatio in partibus talismodi frigidis & tensis lentissimo procedit gradu.

§. XVI.

Verno tempore facilius curatur item ætate juvenili, quia ob majorem ætheris motum transspiratio sanguinisque divisio ac spirituascentia intensior est, & hinc etiam tunc temporis, uti etiam in æstate multo mitior esse solet. Hyeme autem adventante, quoniam debita humorum per poros eliminatio pro voto non

ſuccedit & ſpirituum robur fractum, neceſſe eſt, ut ingens materiæ indigeſtæ colluvies accumuletur, in paroxysmos facile prorumpens ſi propius accedat ſol noſtro horizonti, unde hyems ſolet eſſe faber podagræ, ver autem paroxyſmorum productor: adeoque ex hiſce patet, quare cura hyberno tempore difficilius procedat & longiores maneant paroxyſmi.

§. XVII.

Hiſce deductis operæ pretium eſſe exiſtimo paucis judicium noſtrum interponere de methodo hactenus uſitata ſanandi dolores podagricos. Plures & ex iis exercitatiſſimi practici vomitoriorum uſum non ſatis dilaudare queunt in affectu hoc tam præſervando quam ſanando. Confert, ut podagrici omni verno & autumnali tempore circa æquinoctia præſervationis loco aſſumant vomitorium. In principio quoque podagræ proficuum eſſe ipſi *Galenici* jamdudum teſtati ſunt. *Dolæus Encycl. Med. p. 635. Hildanus cent. 6. obſ 34. Mercatus de Morbis internis l. 4. c. 18. River. praxi l. 6. c. 1. Sylv. pr. p. 153.* emeticorum uſum præſentiſſimum judicant. Alii magni faciunt præſervationis cauſa laxantia ante ipſum paroxyſmum vel ſingulis menſibus. *Doctiſſimus Solenander in conſ. p. 78.* ſcribit ſe in paroxyſmi principio ſolere exhibere magno cum ſucceſſu aliquod purgans primum id edoctum ab *Alex. Tralliano l. 11.* licet a multis hoc tempore reformidetur. Singulare eſſe ſcribit *eruditiſſimus Pechalinus obſ. 26.* quod arthritici leviorem plerumque experiantur inſultum detracta ex primis viis materia. Novi ait empiricum qui Medicamento chymico ſeu cryſtalli lunæ eſſent ſeu martis aliquod vitriolum etiam in inveterato jam morbo poſt-

quam

quam biduo ante paregoricum dedisset, alvum magno cum fructu provocabat. Ex adverso Sydenhamius illorum usum penitus rejicit. Nostra sententia hæc est, qui plenius vescuntur & largiori victui assueti sunt & moxante paroxysmum primum invitante appetitu plus justo indulserunt gulæ, appropriata catharctica vel emetica summo cum fructu atque emolumento assumere possunt, Depletis enim sic primis viis a copiosa saburra humorum biliosorum & acidi exsuperantis, leviores evadunt paroxysmi, nec tam molesta symptomata anxietates dolores patiuntur ægri. Eadem ratione, qui non temperanter vivunt, sed copioso cibo ventriculum premunt, opus habent, sæpius repetere usum purgantium vel emeticorum, ut cruditatum accumulatio præpediatur. In eandem sententiam nobiscum accedit Lister tract. *de Arthrit.* 258. qui ita loquitur: unice illa aurea regula de abstinentia mihi certe, nescio an podagricis arridet, nempe ut iis quibus aut integra sanitas, aut longiora valetudinis bonæ intervalla cordi sunt, parva cibatio summæ curæ sit. Atque hoc omnibus hominibus, quocunque statu & conditione sint, cum ipsius quoque exercitii loco esse potest etiam pedibus ex toto captis. Qui tamen plenius vescuntur illos catarctica appropriata aut emetica interdum sumere necesse est.

§. XVIII.

Venæsectionem in paroxysmo nonnulli in frequenti solent habere usu, quæ tamen non potest proficere, nisi ubi dolorum ferocia & major inflammatio propter impeditiorem sanguinis in parte affecta circulationem metuenda. Hæc enim maxime in arthritide calida & vaga, ætate juvenili & ubi sanguis exsuperat

magnum curæ atque dolorum præstat compendium. Ad avertendos paroxysmos satius esse existimo ipsa abstinere, sed præstat motu & abstinentia imminuere superfluum sangvinis serum & cruditates in venis digerere atque subigere. Sanguinis enim emissione non tantum copiosum serum idque tartareum sed & portio bona sulphurea, quæ servanda erat, exhauritur. Quod podagræ medelam per lactis usum attinet, hoc tam antiquitus, quam etiam hodierno tempore ceu certissimum præsidium ad expugnandam arthritidem commendatur, de quo legi merentur *Misc. nat. curios. dec. 1. a. 6. 7. dec. a. 2. p. 3. dec. 1. a. 1. ob. 141.* Sennert. de febribus *l. 3. c. 3. p. 359.* Waldschmied diss. de cura lactis. Pechlinus *obs. 23.* Judicium autem nostrum de cura podagræ per lac hoc facimus: non omnibus promiscue convenit lactis usus nec bene succedit talis cura, quando nimirum corpus adest plethoricum, pituitosum, ventriculus & vasa colluvie viscidorum acido tartareorum humorum sunt obsessa, visceraque obstructa, in iis sane lactis diuturniorem diætam male cessisse & viscerum infractus dispositionem ad cachexiam hydropem, abscessus, inflammationes internas excitasse non semel a nobis cum aliis fuit observatum. Quod si autem subjectum est macilentum, corpus est perspirabile, humores salsos calidosque fovet, uti id accidit in arthritide biliosa, volatili, efficacissimum esse lactis remedium emendando & elixiviando sali tenui aptum non ibo inficias. Semper tamen primum ventriculi vires explorandæ sunt, & videndum, an ferre possit illud & par sit vincendæ coagulationi lactis, quæ in ventriculo nunquam non solet contingere. Multum autem refert, quem in modum lacte utamur.

mur. Optimum est, si calide sorbilletur & ad dimidium mixtura veronicæ, chamædryos, agrimoniæ diluatur, quo pacto obstructiones & periculosum coagulum quod lacticinia minantur, averti possunt. Accedit, quod hac ratione lac dilutum absorbendis & eluendis salium particulis propter tenuiorem aquæ texturam porositatemque magis accommodatum sit quam crassa illa & fibrosa lactis substantia.

§. XIX.

De diaphoreticis in quorum usu magnam spem collocare solent practici hoc monendum censemus, ne in usum vocentur fortia salina oleosa, quæ sæpius majorem motum ac turbas ciendo ardorem dolorem non parum adaugere observata fuerunt, maxime in subjectis calidioribus & ubi ad volatilitatem sal morbosum inclinat. Quoniam autē cutis congruum & universale peregrinorum salium existit emunctorium, non sine ratione commendantur illa, quæ circulum sanguinis & perspirationem corporis atque humorum subtilisationem promovent, cutisque spiracula servant aperta: quo nomine præter potus aquæ calidos correctos aut herba chamædreos ceu specifica a veteribus mirum æstimata, radice chinæ vel sassafr. hermodactylis, herba betonicæ (qui partim per diuresin partim per diaphoresin diluta salia sanguinis secernunt,) motus atque exercitatio corporis commendatissima est, addimus & ipsam abstinentiam tenuemque ac modicum victum, quibus corpus multum perspirabile humoresque tenues redduntur.

§. XX.

Quoad topica, hæc parum fida & secura pronunciamꝰ quoniam propter tonum & sensum cutis variantem pro

diverſitate individuorum contrarium ſæpe & præpoſterum producunt effectum, adeo quod huic auxilio fuit, alteri detrimentũ efficiat materiam vel repellendo vel graviores dolores efficiendo. Securiſſimum itaq; eſt, niſi bene naturam morbi & partis affectæ an medicamenta ferre queat, perſpectam habeamus, ſaltim quiete atque in temperato calore partem dolentem ſervare atque fovere.

§. XXI.

Hæc ſunt quæ de affectus hujus truculenti ſanatione in medium proferre placuit. Unicam commendavimus vitæ & ſanitatis conſervatricem virtutem humano generi commendatiſſimam, temperantiam vitæque ſobrietatem quæ omne ferme punctum abſolvere poteſt tam intentione præſervatoria quam curatoria, quandoquidem ab intemperantia & præpoſtera vivendi ratione ſi nativam debilitatem exceperis, unice natales ſuos petere noſtrum affectum in diſſertatione fuſius deduximus. Equidem perſuaſiſſimum habeo, paucos fore contentos hac deductione, partim quoniam ipſis non arridebit accurata talis vivendi ratio, ſed malunt licentioſe & in omni luxu vivere, ſuſtinere dolores, anhelantes ſaltim talem medicinam, qua cum morbo in gratiam redire queant ſalva ſua voluptate. Alii dubitabunt de veritate aſſertionis noſtræ, propterea quia ſecundum ſtrictas diætæ regulas vixerunt nec tamen mitigationem doloris experti ſunt. Hiſce autem reſpondemus, non ſaltim in uno & per certũm tempus ſed in omnibus, ſi vehementia affectus id exigit & per ſufficiens tempus ſervari has leges debere, ut tota natura ſeſe recolligat, & vincende morbo par evadat. Multi ſunt, qui ad tempus bene vivunt, ſimul ac autem paulatim reſurgit naturæ vis, protinus

tinus naturali inclinatione invitante, & consuetudine alliciente miscent voluptates atque intemperantiam. Et quando non statim experiuntur singulare a mutatione diætæ & temperantia emolumentum: fiunt impatientes & prolabuntur in consuetum vitæ genus & hæc jam ratio est, quare tam difficili negotio sanescat hic morbus. Si qui autem sunt qui in omnibus ex præscripto vivunt & sanitatem difficulter recuperant; illi cogitent, naturæ vim penitus esse fractam & tantam humorum malitiam, quæ in ordinem vix redigitur, conspirante simul hæreditaria dispositione, morbi diuturnitate ipsaque senectute. Valim tamen perpendant, nisi sic viverent, majora & sæviora symptomata etiam non citra vitæ periculum, ut incurrant metum fore. Nec autem quis putet amplissimum pharmaceuticum fontem tanta sterilitate laborare ut ex ipso non possit peti unum efficax remediũ. Commendabo hinc instar omnium duo remedia magnæ præstantiæ atque virtutis ab Exc. Dn. Præside mihi communicata. Primum autem est liquor quidam antispasmodico diaphoreticus, qui tam externe, quam interne commodissime tempore paroxysmi adhibere potest nec non ad ipsam præservationem. Modus parandi hic est. Rec. Spir. Sal. Ammon. vinos. Unc. iij. Extract. castor. drach. ij. Succin Unc. sem. Opii, Croc. ana drach. j. Camph. drach. sem. Hæc omnia accurate mixta in digestione resolve, sic evadit liquor saturatus cujus dosis est gut. 40. 50. 60. Sal volatile salis ammoniaci in hoc medicamento cum particulis paregoricis & tenuissimo evaporabili Sulphure castorei opii croci camphoræ intime nuptum ac mixtum est. Unde intimioris admissionis penetrat totius corporis poros & acidum stimulans corrigit, mitigat, inviscat,

tu-

tumultus ſpirituum ſedat, nervosque ſingulari virtute ſolatur ac roborat. Adhiberi poteſt in principio paroxyſmi, quando adſunt inſignes anxietates, dolores aliaque infenſa ſymptomata & materia renuit extraverti. Idem remedium ſi ullum eſt; quod extrinſecus ſpaſmum partis affectæ tollit, dolorificas tenſiones ſiſtit & ſtagnantem materiam corrigit,correctam ad evaporationem disponit, certe liquor hic eſt quem raro partes ex idioſyncraſia ſeu ſpeciali textura ſua reformidant. Alterum remedium, quod extra paroxysmum adhibendum eſt mercuriale auri connubio nobilitatum & diaphoreticum eſt. Nihil magis aptum eſt potentiſſime obſtructiones veteres in emunctoriis vel anguſtiſſimis glandulis conſiſtentes ſolvere atque expedire, quam mercurius, qui minerali ſuo ſpiritu æthereo tenuiſſimo partim & ſpecifica gravitate ſua ſphæram corporis pervolat & humores in motum concitat. Quam rebelles morbi ſalivatione mercuriali depulſari queant, res in foro medico eſt notiſſima, hæc enim & hic utilis & multis experimentis corroborata. Latius de hac re videri meretur Kerkringius *in ſpicil. obſ. 28. Sylvius in praxi p.* 174. *Rolſincius ordine & methodo ſpeciali l.* 6. *Sect.* 3. *cap.* 1. Wedelius *de Medicam. facult. l.* 2. *Sect.* 2. *cap.* 12. Quoniam autem mercurius vehementiſſimum remedium nec omnibus individuis proficuum atque accommodatum, præſtat depuratiſſimum cum auro,quod ejus pernitialem vim ſingulari modo cicurare idoneum eſt, conjugere atque debito ignis temperamento tractare, ut fixam quodammodo acquirat naturam & purgantē atq; emeticam ſuam vim exuat. Tali methodo vidit Exc. DN. PRÆSES aliquot deſperatos podagricos & hic Halæ Saxonum,virum qui per 12. annos contractura laboravit ex podagra ſanitati reſtitutos ut ambulare & officio ſuo per aliquot annos fungi potuerint. Sed de remedio hoc & ejus uſu forſan DEUS alio tempore tractandi dabit occaſionem.

FINIS.